

היסטוריה, תולדות עם ישראל

שאלון מפמ"ר עולים חדשים לבתי ספר עצמאיים
2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : חלק א'- שעתיים וחצי

חלק ב'- שעה וחצי

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני חלקים :

חלק א' - חובה לכלל התלמידים העולים -

ישוקלל כ-70% מהציון הסופי, לבתי ספר שיבחרו לשתף עולה חדש בהערכה בית ספרית.

פרק ראשון - שאלה תלוית טקסט - שאלה אחת מתוך 2 - (20x1) 20 נקודות

פרק שני - שאלות נושא - סוגיות נבחרות בתולדות עם ישראל - 3 שאלות מתוך 5 (15x3)

45 נקודות

פרק שלישי - שאלות קצרות ברמה של מושג מתוכנית הלימודים - 5 שאלות מתוך 7 - (7x5)

35 נקודות

סה"כ: 100 נקודות

חלק ב' - חובה לבתי ספר ללא הכרה בציון שנתי, ולאלה שבחרו לא לשתף את התלמיד בהערכה

חלופית ישוקלל כ-30% מהציון הסופי של ביה"ס.

100 נקודות

פרק רביעי 2 שאלות מתוך 3 - (50X2)

סה"כ: 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (20 נקודות)

1. יהדות ארה"ב

ב-1801 קיבלה קהילת "שארית ישראל" בניו יורק תרומה של \$900 על ידי נדיב בשם מאיר פולונייס למטרת הקמת בית ספר יהודי. ואז התאפשרה פתיחתו של מוסד מסודר במקום.

בית הספר "תלמוד תורה פולונייס" נפתח ב-1803. נקבע כי הלימודים יתנהלו בכל יום אחר הצהריים ובימי ראשון בבוקר. בבית הספר היו בתחילה 30 תלמידים, מתוכם שבעה התחנכו בחינם. בית הספר עמד תחת פיקוחם של שלושה מנציגי הקהילה, ונבדק על ידיהם פעם בחודש, חזן הקהילה שימש כמורה.

למרות המאמצים הרבים התעניינות יהודי הקהילה במוסד חשוב זה הייתה נמוכה, הורי הילדים היו שקועים בקשיי הפרנסה וכשביקשו האחראים לארגן אספת הורים ב-1804 אף אחד לא הופיע.

ב-1808 נעשה שינוי משמעותי בצורת הניהול של תלמוד התורה. מספר התלמידים הוגבל ל-26 בלבד. מטרת השינוי הייתה ליצור הרגשה של בית ספר פרטי, במקום מוסד כללי ציבורי.

(מעובד ע"פ מוריס שפס, היסטורית היהודים בארצות הברית)

א. ציין והסבר שניים מקשיי היהודים בארה"ב במאה ה-19 המוזכרים בקטע. (8 נק')

ב. תאר קושי נוסף של יהודי ארה"ב בתקופה זו. (4 נק')

ג. ציין שני שמות של גדולי ישראל שפעלו בארצות הברית לאחר מלחמת העולם השנייה, ותאר פעולה

אחת שעשה כל אחד מהם. (8 נק')

2. ועידת פיל

לפניך חלקים מתוכן נאומו של משה שרת בקונגרס הציוני 1937, לאחר פרסום מסקנות וועדת פיל:

חלילה לנו לשכוח כי עתיד העם היהודי נסתר... אנו רואים את גידול התנועה הערבית הלאומית, העמים הערבים משתחררים זה אחר זה ומתייצבים בכוחות הלוחמים נגדנו...

מה נותנת לנו התוכנית?... בזמן ניסיונות ההתיישבות שלנו, טענו תמיד כי ההתיישבות היהודית בארץ ישראל לא תלויה בגודל השטח, אלא היא תלויה במים, באפשרות של פיתוח תחבורה, מדע וטכנולוגיה והשקעת כספים. וכאן יש לפנינו שורה של גורמים כאלה: מים, סמיכות לחוף, אפשרות של ההתיישבות צפופה, תחבורה מפותחת, סיכויים לפיתוח מפעלים.

אסור לנו להתעלם מהמציאות, מצווה עלינו ללמוד לקח מהניסיון ולהעריך עד כמה התקדמותנו יכולה להיות מהירה יותר, עד כמה יכול מעמדנו להיות חזק יותר....

(ע"פ מ' שרת, נאום בקונגרס הציוני הכ', 1937, יומן מדיני)

א. כתוב שתי מסקנות של ועידת פיל. (8 נק')

ב. על פי הקטע ועל פי הנלמד הסבר את הדעות השונות ביחס למסקנות ועידת פיל. (8 נק')

ג. ציין ותאר את אחד הגורמים לכינוס ועידת פיל. (4 נק')

פרק שני (45 נקודות)

ענה על שלוש שאלות מהשאלות 3-7 (לכל שאלה 15 נק')

3. תנועת החסידות

- א. מה היה הרקע להקמת תנועת החסידות? (5 נק')
- ב. הסבר שלושה מיסודות תנועת החסידות. (6 נק')
- ג. מי קיבל את התואר "סנגורן של ישראל", מדוע? (4 נק')

4. ישיבת וולוז'ין

- א. ישיבת וולוז'ין נחשבה ל"אם הישיבות". מדוע? (5 נק')
- ב. כתוב את הסיבה לסגירת ישיבת וולוז'ין. (5 נק')
- ג. ציין שם של אחד מראשי ישיבת וולוז'ין ותאר שתיים מפעולותיו. (5 נק')

5. יהודי ארצות האסלאם

- א. תאר כיצד התייחסו השלטונות בארצות האסלאם ליהודים מבחינה מדינית? (5 נק')
- ב. כתוב על מבנה הקהילה והחיים הרוחניים בארצות האסלאם. (6 נק')
- ג. כתוב שתיים מפעולותיו של הרב רפאל ברוך טולדאנו נגד חדירת האליאנס למרוקו. (4 נק')

6. חינוך הבנות

- א. תאר את המצב בפולין בתחום חינוך הבנות שהוביל שגרם להקמת בית יעקב. (5 נק')
- ב. תאר את הקמת בית ספר "בית יעקב" של הגב' שרה שנירר והתפתחותו בפולין. (5 נק')
- ג. ציין שם של אחד מהאישים שעזרו לגברת שרה שנירר בהקמת בית הספר בית יעקב בפולין וכתוב במה עזר לה (5 נק')

7. הסכסוך הערבי ישראלי

- א. כתוב שני גורמים לפרוץ מלחמת סיני והסבר שתי תוצאות. (6 נק')
- ב. מי הקים את ארגון אש"ף ומה הייתה מטרת הקמתו? (4 נק')
- ג. תאר את סכסוך המים בסכסוך הערבי ישראלי. (5 נק')

פרק שלישי (35 נקודות)

ענה על חמש מהשאלות 8-14 (לכל שאלה 7 נק')

8. מהי שיטת נובהרדוק, ומי יסד אותה?
9. מהן הועידות הרפורמיות? כתוב שלושה שינויים שהוחלטו במהלכן.
10. מהו פולמוס השמיטה?
11. כתוב שני קשיים שהיו ליהודים בארץ ישראל בתקופת מלחמת העולם הראשונה.
12. הסבר תרומה חיובית אחת של העלייה השלישית בפיתוח ההתיישבות היהודית בארץ ישראל.
13. מה הייתה מטרתו של "משטר הצנע" בארץ ישראל. מה גרם לסיומו?
14. מהם חוקי נירינברג? כתוב שתי דוגמאות לחוקים אלו.

פרק רביעי (100 נקודות)**תלמיד שיש לו ציון בהערכה חלופית יכול לוותר על חלק זה.**

ענה על **שתיים** מהשאלות שבפרק. 50 נקודות לכל שאלה.

1. אנטישמיות

- א. כתוב **שני** גורמים להתפתחות האנטישמיות המודרנית? (10 נק')
- ב. כתוב **שני** הבדלים בין האנטישמיות המודרנית לשנאת ישראל. (20 נק')
- ג. תאר **שני** גילויים של שנאת ישראל באירופה. (20 נק')

2. מלחמת תש"ח

- א. ציין את השלבים השונים במלחמת תש"ח מיום הכרזת המדינה עד חתימת הסכמי שביתת הנשק. (10 נק')
- ב. כתוב אירוע או מבצע **אחד** בכל שלב. (20 נק')
- ג. כתוב גורם **אחד** לפרוץ מלחמת השחרור **ושתי** תוצאות של המלחמה. (20 נק')

3. חורבן יהדות אירופה

- א. תאר את ביצוע ההשמדה ההמונית של יהודי בריה"מ שהחלה בקיץ 1941. (20 נק')
- ב. תאר את השינוי לרעה שחל במצבם של יהודי הונגריה מחורף 1944, ואת תהליך השמדתם. (15 נק')
- ג. תאר את השינוי לרעה שחל במצבם של יהודי יוון ב-1941, ואת תהליך השמדתם. (15 נק')

בהצלחה!